

підприємств та експертів міжнародних компаній, керівництво вишів частіше має запрошувати їх до викладання в аудиторії; передбачати навчальними програмами практичні фахові тури на провідні вітчизняні підприємства з вивченням досвіду кращих підприємств, бізнесу; підготовку та захист магістерських робіт на замовлення бізнесу; формування міжуніверситетських, міжфакультетських (міждисциплінарних) науково-дослідних груп для проведення наукових досліджень та виконання проектів відповідно до потреб ринку.

Реформи в освіті стосуються одних і тих же сенсів: модернізації, європеїзації, комп'ютеризації, адаптації і т. п. Але в умовах глобалізації університетської освіти потрібно зберегти та продовжувати збагачувати її національний характер, а для цього у нас в Україні є історична освітянська база, традиції, наукові школи, напрацювання; успішно інтегруватися в європейський освітній простір, при цьому не знищуючи те що маємо, вивчати досвід та переймати те, що для нас має позитив. Все це неможливе без реальної державної підтримки, узгодження нормативних актів. Тобто створення умов для реалізації тих нормативно-правових актів, що приймаються для здійснення реформи вищої школи.

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ДЕРЖАВИ

Т. А. КОЛЯДА, канд. юрид. наук, доц.,
доц. кафедри правового забезпечення господарської діяльності
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Обмеженість бюджетної підтримки житлово-комунального господарства спонукає до пошуку альтернативних джерел фінансування програм модернізації і технічного переоснащення підприємств житлово-комунального господарства, оновлення і підвищення енергоефективності житлового фонду [1]. Вирішення зазначених проблем неможливо без запровадження інноваційних підходів. Одним з найперспективніших є запровадження державно-приватного партнерства.

Упродовж останнього часу в Україні було створено розгалужену нормативно-правову базу для реалізації державно-приватного партнерства у житлово-комунальному господарстві. Визначальний вплив для ствердження державно-приватного партнерства у зазначеній сфері мають Концепція розвитку державно-приватного партнерства у житлово-комунальному господарстві від 16 вересня 2009 року, Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року, Закон України «Про концесії» від 16 липня 1999 року, Закон України «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг» від 14 грудня 1999 року, Закон України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів у сферах теплопостачання, водопостачання та водовідведення, що перебувають у комунальній власності» від 21 жовтня 2010 року, а також низка підзаконних нормативно-правових актів.

Необхідність запровадження державно-приватного партнерства у житлово-комунальній сфері вперше була системно обґрунтована у Концепції розвитку державно-приватного партнерства у житлово-комунальному господарстві. Характерно, що державно-приватне партнерство розглядається у цьому документі як елемент системи фінансового забезпечення модернізації та відновлення житлового фонду і житлово-комунальної інфраструктури, що сприятиме адаптації системи господарства до ринкових умов, підвищенню енергоефективності будівель, зменшенню обсягів споживання природного газу підприємствами комунальної енергетики, поліпшенню якості питної води. Подібне дефініціювання об'єктивно зумовлює артикуляцію таких основних завдань: створення передумов для розвитку державно-приватного партнерства у житлово-комунальній галузі; розвиток нових моделей та механізмів залучення приватного сектору до розбудови житлово-комунального сектору економіки; визначення шляхів і напрямів удосконалення бюджетної підтримки; поширення позитивного досвіду застосування механізмів державно-приватного партнерства; визначення етапності, принципів та особливостей запровадження механізмів державно-приватного партнерства.

Варто зазначити, що у аналізованій Концепції виокремлено два варіанти розв'язання існуючих проблем у галузі житлово-комунального господарства. Так, перший варіант передбачає збереження чинної архаїчної системи тарифоутворення на житлово-комунальні послуги і постійне збільшення розмірів бюджетної підтримки галузі. Природно, що такий підхід

є неприйнятним, оскільки тягар фінансування багатогалузевої стратегічної галузі покладається виключно на суспільство (громаду), а підприємства житлово-комунального господарства практично позбавляються стимулів для ефективної діяльності. Також зауважимо, що безповоротна бюджетна підтримка не спонукає населення до ощадного використання енергетичних ресурсів.

Альтернативний за характером другий варіант запровадження державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства передбачає розв'язання проблеми з використанням механізмів, апробованих у провідних країнах світу. Такий підхід ґрунтується на консолідації зусиль і фінансових ресурсів держави та приватних інвесторів з метою модернізації об'єктів житлово-комунального господарства і відновлення житлового фонду. Важливо, що за цим сценарієм держава та приватний інвестор розподіляють між собою не лише прибутки, але й можливі чисельні ризики, пов'язані з інвестиційною, виробничою та комерційною діяльністю у цьому секторі народного господарства. За зазначених обставин обидві сторони об'єктивно зацікавлені у новелізації законодавства, що регулює діяльність, пов'язану з придбанням, обслуговуванням житла і наданням житлово-комунальних послуг, підвищенні рівня загальної культури та правосвідомості населення, ствердженні «психології і моделі поведінки власника», сприйнятті цивілізованої культури споживання у житловому фонді тощо. Отже, державно-приватне партнерство має безсумнівний глибокий соціальний підтекст, є важливим інструментом розбудови соціальної держави та ствердження громадянського суспільства.

Наголосимо, що потенційні ризики нівелюються перевагами державно-приватного партнерства. Комплексний аналіз позитивного досвіду реформування сфери житлово-комунального господарства з опорою на державно-приватне партнерство дає підстави стверджувати, що такими перевагами є зменшення ризику неефективного витрачання коштів, забезпечення ефективного управління об'єктами, збільшення надходжень до бюджетів різних рівнів, передача інвесторами сучасних ефективних технологій публічному партнеру, збереження навколишнього природного середовища шляхом використання інноваційних технологій та енергозберігаючого обладнання, створення конкурентного середовища, що стимулює розвиток ринкових відносин.

Незважаючи на наявність усталеної та ґрунтованої на європейських стандартах нормативно-правової бази, упродовж останнього часу так й не вдалося досягти суттєвих зрушень у запровадженні державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства. Фахівці наголошують, що основними чинниками, які обмежують прагнення приватного інвестора здійснювати капіталовкладення у комунальну інфраструктуру, є критична залежність сфери бізнесу від політичної кон'юнктури, високий рівень корумпованості органів публічної влади, відсутність незалежної системи судочинства та кримінальної юстиції загалом, неефективність системи державного та муніципального управління, низькі доходи населення, які визначають його високу чутливість до зміни рівня тарифів, високий ступінь невизначеності стану основних фондів, що передаються в управління приватному бізнесу, неефективна тарифна політика тощо. Як наслідок, державно-приватне партнерство достатнього розвитку в Україні не набуло, прикладів успішних інвестиційних проєктів на принципах державно-приватного партнерства на сьогодні замало [2].

Важливо усвідомлювати, що навіть за існування високого ризику інвестування коштів у сферу житлово-комунального господарства, ця галузь вітчизняного народного господарства зберігає привабливість [3]. Важливою передумовою становлення взаємовигідного партнерства є вичерпне нормативно-правове регулювання цього процесу, обґрунтованість і соціальна акцептованість рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, удосконалення системи підвищення кваліфікації спеціалістів галузі тощо [4]. Також доцільним є закріплення на нових форм державно-приватного партнерства і розширення сфер його застосування з урахуванням чинних європейських правових стандартів. Так, наприклад, Закон України «Про державно-приватне партнерство» не передбачає можливості реалізації приватним партнером таких проєктів як будівництво з наступною передачею їх державному партнеру. На нашу думку, слід законодавчо закріпити положення щодо можливості інвестування приватними партнерами у будівництво об'єктів з наступною їх передачею державному партнеру, мінімальної частки приватного фінансування, надання приватному партнеру певних пільг (преференцій) при інвестуванні у капіталомісткі об'єкти.

Література

1. Концепція розвитку державно-приватного партнерства у житлово-комунальному господарстві. Схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 року № 1184 – р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1184-2009-%D1%80>

2. Правове регулювання державно-приватного партнерства в галузі житлово-комунального господарства України: монографія / І. І. Килимник, Т. А. Коляда, А. В. Домбровська та ін. ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 131 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua/41587/1/2015_%D0%9F%D0%95%D0%A7_22%D0%9C%D0%9D_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%96%D0%9A%D0%93%202015.pdf

3. Головатенко О. Перспективи державно-приватного партнерства у житлово-комунальному господарстві України в умовах фінансової кризи// Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2009. – Вип. 3. – С.118 – 126. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2009-3-16.pdf>

4. Васильєва О. І., Дутко Н. Г. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nrzd/2012_1/5.pdf

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНІ

Т. А. КОЛЯДА, канд. юрид. наук, доц.,
доц. кафедри правового забезпечення господарської діяльності
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Протягом останніх років в Україні неодноразово здійснювались спроби стимулювання національної економіки на основі розширення традиційних та впровадження нових сфер в яких може здійснюватись взаємодія державного та приватного секторів. Така взаємодія передбачає забезпечення конкурентоспроможності державного сектора економіки, розвиток підприємництва та соціально-економічний розвиток держави в цілому. Проекти, що реалізуються в рамках державно-приватного партнерства, мають стратегічний характер як для розвитку економіки держави, так і для окремих регіонів.